

СИБАЛУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ОЦІНКА ПРИДАТНОСТІ ҐРУНТІВ ДЛЯ ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Спеціальність	Н1 Агрономія	Обов'язковість дисципліни	Вибіркова
Освітня програма	Експертна оцінка ґрунтів	Факультет	Агрономії та захисту рослин
Освітній рівень	Другий (магістерський)	Кафедра	Ґрунтознавства

ВИКЛАДАЧ

Дегтярьов Юрій Васильович

Освіта	- вища – спеціальність «Агрохімія та ґрунтознавство»				
Науковий ступінь	- кандидат сільськогосподарських наук 06.01.03 «агроґрунтознавство і агрофізика»				
Вчене звання	- доцент				
Досвід роботи	- більше 12 років				
Показники професійної активності з тематики курсу:					
– співавтор навчальних посібників та монографій;					
– співавтор методичних розробок;					
– співавтор тематичних публікацій;					
– учасник наукових і методичних конференцій;					
– член ГО «Українське товариство ґрунтознавців і агрохіміків»;					
– керівник та відповідальний виконавець грантових та госпдоговірних тематик.					
Телефон	+3800662543318	E-mail	0662543318@btu.kharkiv.ua	Дистанційна підтримка	ZOOM, Goggle Meet, Viber, Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	досконале знання правових питань, пов'язаних із дотриманням екологічних обмежень та обтяжень у землекористуванні, підстав та порядку зміни цільового призначення земель, їх тимчасового вилучення та повернення до попереднього використання.
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, командна робота

Специфічні результати навчання	У результаті вивчення дисципліни здобувач буде <i>знати</i> : вимоги основних сільськогосподарських культур до ґрунтово-кліматичних умов та методи кількісного оцінювання їхньої відповідності; особливості сільськогосподарського використання ґрунтів у зоні техногенного забруднення і пов'язані з ним екологічні та санітарні обмеження; <i>уміти</i> відшукати і скористатися будь-яким нормативним документом, що регламентує цільове використання ґрунтів та пов'язані з ним питання; <i>мати чіткі уявлення</i> про порядок постійної або тимчасової зміни цільового використання земель сільськогосподарського призначення та особливо цінних земель.
Обсяг і форми контролю	3 кредитів ЄКТС (90 годин), 12 годин лекцій, 14 годин практичні заняття, 64 годин – самостійна робота, модульний контроль, підсумковий контроль – залік.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	вільне зарахування

ДОПОВНЮЄ ТА ПОГЛИБЛЮЄ КОМПЕТЕНТНОСТІ І ПРН ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Програмні компетентності	СК.04. Здатність оцінювати придатність земель для вирощування с.-г. культур з урахуванням вимог щодо забезпечення кількості та якості продукції. СК.12. Здатність проводити моніторинг ґрунтів, оцінку якості земель різними методами для різного цільового призначення, користуватись засобами ГІС і ДЗЗ при проведенні земельно-оціночних робіт.	Програмні результати навчання	ПРН.01. Використовувати методологію наукових досліджень, спеціальні методи експериментальних досліджень, сучасні методи обробки даних для розв'язання складних задач агрономії. ПРН.12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1. ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНОСТІ ҐРУНТІВ АГРОВИМОГАМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

Лекція 1.	Теоретико-методологічні підходи щодо оцінки придатності земель до вирощування с.-г. культур.	Практичне заняття 1. (ПЗ 1)	Вибір оціночних показників сприятливості ґрунтових та кліматичних умов для окремих галузей сільськогосподарського виробництва.	Самостійна робота	Оцінювання сприятливості параметрів кислотності ґрунтів вимогам сільськогосподарських та лісогосподарських культур.
Лекція 2.	Методичні рекомендації щодо здійснення природно-с.-г. районування (зонування) земель України.				
Лекція 3.	Оптимізація розміщення с.-г. культур і особливості формування сівозмін.	ПЗ 2	Оцінювання придатності сільськогосподарських угідь для отримання високоякісного зерна озимої пшениці.		Характеристика орних земель господарства за окремими критеріями технологічного районування.
Лекція 4.	Сприятливість ґрунтів до мінімального та нульового обробітку.	ПЗ 3	Оцінювання придатності сільськогосподарських угідь для вирощування пивоварного ячменю.		Особливості оцінювання засолення ґрунтів за їх токсичністю для плодівих культур (реферат).
Лекція 5.	Агроекологічна класифікація земель.	ПЗ 4	Оцінювання придатності сільськогосподарських угідь під виноградарство.		Оцінювання якості природних та стічних вод за їх придатністю для зрошення.

			Оцінювання сільськогосподарських угідь для зрошення.		
Модуль 2. САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНЕ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ПРИДАТНОСТІ ҐРУНТІВ ДО ЦІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ					
Лекція 6.	Поняття здоров'я ґрунту. Еколого-агрохімічне оцінювання якості ґрунтів.	ПЗ 5	Конструювання ґрунтосумішей під газони спеціального призначення.	Самостійна робота	Господарське використання малопродуктивних ґрунтів легкого гранулометричного складу.
Лекція 7.	Формування обмежень і обтяжень у сільськогосподарському землекористуванні як попередження виснаження і забруднення земель.				Оцінювання стану ґрунтового покриву для визначення придатності земель для органічного виробництва.
Лекція 8.	Контроль за використанням та охороною земель. Особливо цінні ґрунти та землі.	ПЗ 6	Оцінювання придатності земельної ділянки до вирощування продукції для дитячого і спеціального харчування. Оцінювання придатності ґрунтів для сільськогосподарського використання у зоні техногенного забруднення.		Визначення екологічних обмежень на річні норми внесення тваринницьких стоків до ґрунту.
Лекція 9.	Відповідальність за необґрунтоване виведення земель із с.-г. обігу, їх псування та забруднення.				Екологічні ризики та обмеження у сільськогосподарському використанні ґрунтів навколо автомагістралей з інтенсивним рухом.
Лекція 10.	Нормування якості ґрунту.	ПЗ 7	Розрахунок збитків у разі погіршення якості ґрунтів через забруднення та засмічення. Планування робіт з екологічної реабілітації ґрунтів у зоні техногенного забруднення та оцінювання ефективності заходів з їх очищення та детоксикації.		Визначення придатності до сільськогосподарського використання земель, тимчасово вилучених для будівництва комунікацій, проведення геологорозвідувальних робіт, видобування корисних копалин тощо.
Лекція 11.	Вплив техногенного забруднення на стан с.-г. угідь та прогноз їх якості.				

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Література

1. Практикум з ґрунтознавства та основ геоботаніки. За ред. Д.Г. Тихоненка, Т.О. Грінченка. Харків: ФОП Бровін О.В., 2018. 390 с.
2. Булигін С.Ю., Барвінський А.В., Ачасова А.О., Ачасов А.Б. Оцінка і прогноз якості земель: навч. посіб. Харків: Харківський НАУ, 2008. 237 с.
3. Дегтярьов В.В., Крохін С.В., Дегтярьов Ю.В., Гавва Д.В. Охорона ґрунтів: навч. посібник для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації спеціальності 201 Агрономія. За ред. д-ра с.-г. наук, проф. В.В. Дегтярьова. Харків: ДБТУ, 2023. 276 с.
4. Чорний С.Г. Оцінка якості ґрунтів: навчальний посібник. Миколаїв: МНАУ, 2018. – 233 с.
5. Кірічек Ю.О. Оцінка земель. Навчальний посібник. Дніпропетровськ: Літограф, 2016. 454 с.
6. Кучер А.В. Методологія оцінювання економічної ефективності меліорації ґрунтів і меліоративних інвестиційно-інноваційних проєктів. Київ: Аграрна наука, 2024. 70 с.
7. Вплив збройної агресії та воєнних дій на сучасний стан ґрунтового покриву, оцінка шкоди та збитків, заходи з відновлення: наук. доп. Балюк С.А., Кучер А.В., Солоха М.О., Соловей В.Б., Смірнова К.Б., Момот Г.Ф., Левін А.Я. Харків: ФОП Бровін О.В., 2022. 102 с.

Методичне забезпечення

1. Оцінка придатності ґрунтів для цільового призначення: методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н1 «Агрономія» освітньо-професійної програми «Експертна оцінка ґрунтів» / Державний біотехнологічний університет; уклад: Ю.В. Дегтярьов, С.В. Крохін. Харків: ДБТУ, 2026. 34 с.
2. Лактіонов М.І., Дегтярьов В.В., Дегтярьов Ю.В., Крохін С.В., Казюта О.М., Казюта А.О., Новосад К.Б., Гавва Д.В., Резнік С.В. Агроґрунтознавство: навч. посіб. Ч.1. Загальне ґрунтознавство. За ред.: В.В. Дегтярьова, Ю.В. Дегтярьова. 3-тє вид., переробл. і допов. Харків: ДБТУ, 2024. 324 с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ (<https://surl.li/ydwmad>)

Розподіл балів (%), які отримують здобувачі

Поточний контроль та самостійна робота											Всього балів
Розділ 1					Розділ 2						0-100
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	
9	9	9	9	9	9	9	9	9	10	9	

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Усі учасники освітнього процесу (у тому числі здобувачі освіти) мають дотримуватися Кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані в «Положенні про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин ДБТУ», виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.